

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΣΤ. ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ
Επιμελητοῦ Ἱστορικοῦ Σπουδαστηρίου

Η «LANCEA SACRA» ΠΑΡΑ ΤΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΚΡΕΜΩΝΗΣ ΛΙΟΥΤΠΡΑΝΔΩ.

Γενικῶς εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν τὰ σύμβολα παίζουν σπουδαῖον ρό-

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. Α'. ΠΗΓΑΙ: Tacitus, *De Germania*, London, Loeb, 1958. Ammiani Marcellini, *Rerum gestarum*, ἔκδ. J. C. Rolfe, London, Loeb, 1950-52. Gregorii, *episcopi Turonensis, Historia Francorum*, ἐν MG. *Scriptores rerum Merovingicarum*, τ. Α', ἔκδ. W. Arndt, Hannoverae 1885, σσ. 31-450. *Codex Carolinus*, ἐν MG. *Epistolae Merovingici et Karolini aevi*, τ. Γ', ἔκδ. W. Gundlach, Berolini 1892, σσ. 469-657. *Constitutum Constantini*, ἔκδ. H. Fuhrmann, Hannover 1968. Pauli Diaconi, *Historia Langobardorum*, ἐν MG. *Scriptores rerum Langobardicarum et Italicarum saec. VI-IX*, ἔκδ. L. Bethmann-G. Waitz, Hannoverae 1878 (ἀντ. 1964), σσ. 45-187. Nicolai I. *papae epistolae*, ἐν MG. *Epistolae Karolini aevi IV*, τ. ΣΤ', ἔκδ. E. Perels, Berolini 1925, σσ. 257-690. Liudprandi, *episcopi Cremonensis, opera omnia*, ἔκδ. J. Becker, *Die Werke Liudprand von Cremona, Scriptores rerum Germanicarum in usum scholarum*, Hannover-Leipzig 1915³. Widukindi, *monachi Corbeiensis, Rerum gestarum Saxonicarum libri tres*, ἔκδ. P. Hirsch - H. - E. Lohmann, *Die Sachsengeschichte des Widukind von Korvei, Scriptores rerum Germanicarum in usum scholarum*, Hannover 1935⁵. Flodoardi, *Annales*, ἐν MG. SS., τ. Γ', ἔκδ. G. H. Pertz, Hannoverae 1839 (ἀντ. 1968), σσ. 363-408. Hrotsuihae, *Carmen de gestis Oddonis I. imperatoris*, ἐν MG. SS., τ. Δ', ἔκδ. G. H. Pertz, Hannoverae 1839 (ἀντ. 1968), σσ. 317-335. *Annales Quedlinburgenses*, ἐν MG. SS., τ. Γ', ἔκδ. G. H. Pertz, Hannoverae 1839 (ἀντ. 1968), σσ. 22-90. *Annales sancti Rudberti Salisburgenses*, ἐν MG. SS., τ. Θ', ἔκδ. W. Wattenbach, Hannoverae 1851 (ἀντ. 1968), σσ. 760-810. *Annales Admuntenses*, ἐν MG. SS., τ. Θ', ἔκδ. W. Wattenbach, Hannoverae 1851 (ἀντ. 1968), σσ. 570-579. Thietmari, *Chronicon*, ἔκδ. R. Holtzmann, *Scriptores rerum Germanicarum in usum scholarum*, Berlin 1955². Sigeberti Gemblacensis, *Chronica*, ἐν MG. SS., τ. ΣΤ', ἔκδ. L. C. Bethmann, Hannoverae 1844 (ἀντ. 1968), σσ. 300-374. Ekkehardi, *Chronicon universale*, ἐν MG. SS., τ. ΣΤ', ἔκδ. G. Waitz, Hannoverae 1844 (ἀντ. 1968), σσ. 33-231. Willelmi Malmesburiensis, *Ex gestis regum Anglorum*, ἐν MG. SS., τ. Ι', ἔκδ. G. Waitz, Hannoverae 1852 (ἀντ. 1963), σσ. 452-484. Ottonis, *episcopi Frisingensis, Chronica sive Historia de duabus civitatibus*, ἔκδ. Ad. Hofmeister, *Scriptores rerum Germanicarum in usum scholarum*, Hannover-Leipzig 1912. Landulfi, *Historia Mediolanensis*, ἐν MG. SS., τ. Η', ἔκδ. L. C. Bethmann-W. Wattenbach, Hannoverae 1848 (ἀντ. 1968), σσ. 36-100.

Β'. ΒΑΣΙΚΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ: A. Hofmeister, *Die heilige Lanze ein Abzeichen des alten Reichs*, Breslau 1908. A. Brackmann, *Die politische Bedeutung der Mauritius-Verehrung im frühen Mittelalter*, ἐν *Gesammelte Aufsätze*, Köln-Graz 1967², σσ. 211-241 [ἀντ. ἐκ Sitzungsberichte der Preußischen Akademie der Wissenschaften, Phil.-Histor. Klasse, 30 (1937), σσ. 279-305]. M. Buchner, *Die heilige Lanze*, ἐν *Gelbe Hefte*, 16 (1940), σσ. 246-251. H. - W. Klewitz, *Die heilige Lanze Heinrichs I.*, ἐν *Deutsches Archiv für die Erforschung des Mittelalters*, 6 (1943), σσ. 42-58. A. Brackmann, *Zur Geschichte der heiligen Lanze Heinrichs I.*, ἐν *Deut-*

λον, διότι δι' αὐτῶν ἐκφράζονται βασικαὶ πολιτικά ἰδέαι¹.

Κατὰ τὴν πολιτικὴν θεωρίαν τοῦ Μεσαίωνος τὸν ἰδιαίτερον χαρακτηριστὴρα τοῦ ἐπιγείου μονάρχου, ὅστις ἐθεωρεῖτο ὄργανον καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ ἐπουρανίου βασιλέως, ἐξῆρον κατ' ἐξοχὴν τὰ ἐμβλήματα, τὰ ὁποῖα τοῦ ἀπενέμεντο. Ταῦτα δὲν ἦσαν μόνον τὸ σύμβολον, ἀλλὰ καὶ ἡ σφραγὶς τῆς ἐξουσίας του. Ἡ περιβολὴ τοῦ βασιλέως διὰ τῶν γνησίων ἐμβλημάτων τοῦ κράτους ἦτο μία ἐκ τῶν οὐσιωδῶν νομικῶν προϋποθέσεων τῆς νομιμότητος τῆς ἐξουσίας του. Ἐκ τούτου καθίσταται νοητόν, διατὶ ὁ ἐκλεγείς βασιλεὺς κατέβαλλε συχνάκις μεγάλας προσπάθειας, διὰ νὰ ἔχῃ ὑπὸ τὴν κατοχὴν τοῦ τὰ κρατικά ἐμβλήματα.

Οὕτως εἰς τὴν Ἀνατολὴν κατὰ τὴν πρώιμον βυζαντινὴν περίοδον (324-610) ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου περιεβάλλετο διὰ τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ ἀξιώματος συμβόλων, δηλ. τῆς πορφύρας καὶ τοῦ διαδήματος. Ἡ δι' ὠρισμένων συμβόλων περιβολὴ ἀπετέλει οὐσιώδεις τμῆμα τοῦ τυπικοῦ τῆς αὐτοκρατορικῆς ἀναγορεύσεως καὶ ἐνεῖχε ἰδιαίχουσας σημασίαν ἐντὸς τῶν πλαισίων τοῦ πολιτειακοῦ δικαίου τῆς ἐποχῆς².

Εἰς τὴν Δύσιν ὁ ἡγεμὼν περιεβάλλετο διὰ στέμματος καὶ δι' ἰδιαίτερων ἐνδυμάτων καὶ ὅπλων³, μεταξὺ τῶν ὁποίων σπουδαίαν θέσιν κατεῖχε ἡ lancea⁴ (= ἡ λόγχη, τὸ δόρυ).

Ἡ lancea ὑπῆρξε τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐπιθετικὸν ὅπλον τόσον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν πρώτων γερμανικῶν φύλων⁵, ὅσον καὶ κατὰ τὴν περίοδον τῶν

sches Archiv κλπ., 6 (1943), σσ. 401-411. W. Holtzmann, König Heinrich I. und die heilige Lanze, Bonn 1947. M. Lintzel, Zur Erwerbung der heiligen Lanze durch Heinrich I., ἐν Historische Zeitschrift, 171 (1951), σσ. 303-310, καὶ ἐν τοῦ αὐτοῦ, Ausgewählte Schriften, τ. Β', Berlin 1961, σσ. 85-91. H. Fillitz, Die Insignien und Kleinodien des Heiligen Römischen Reiches, Wien-München 1954. P. E. Schramm, Die «Heilige Lanze», ἐν Herrschaftszeichen und Staatssymbolik, τ. Β', Stuttgart 1955, σσ. 492-537. M. Uhlirz, Zu den heiligen Lanzen der karolingischen Teilreiche, ἐν Mitteilungen des Instituts für österreichische Geschichtsforschungen, 68 (1960), σσ. 197-208.

1. Εἰδικώτερον διὰ τὰ σύμβολα ἐξουσίας ἀπὸ τοῦ 3ου μέχρι τοῦ 16ου αἰῶνος βλ. τὸ μνημεῖδὸς τρίτομον ἔργον τοῦ P. E. Schramm, Herrschaftszeichen und Staatssymbolik. Beiträge zu ihrer Geschichte vom dritten bis zum sechzehnten Jahrhundert von P. E. Schramm mit Beiträgen verschiedener Verfasser, τ. Α' - Γ', Stuttgart 1954-56 [Schriften der Monumenta Germaniae Historica (Deutsches Institut für Erforschung des Mittelalters) 13/I-III].

2. Αἱκ. Χριστοφιλοπούλου, Ἐκλογὴ ἀναγόμεναι καὶ στέψεις τοῦ Βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος, ἐν Πραγματεῖαι τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 22, ἀριθμ. 2, ἐν Ἀθήναις 1956, σσ. 22-23.

3. Βλ. M. Buchner, Die Investitur des Königs und die Übergabe der Insignien als Rechtsakt, ἐν Gelbe Hefte, 16 (1940), σσ. 329-339.

4. Περί τῆς ἐτυμολογίας τῆς λέξεως καὶ τῆς μορφῆς τοῦ ὅπλου τούτου βλ. Pauly - Wissowa, Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft, τ. 12, 1, Stuttgart 1924, στ. 618-9.

5. Tacit., De Germania, 13, σ. 282: «Tum in ipso consilio vel principum aliquis vel pater vel propinqui scuto frameaque iuvenem ornant». Ὁ Ἀρμυιανὸς Μαρκελλῖνος (XVI, 12, 24, σ. 276) ἀφηγουμένους τὰ περὶ τὴν μάχην τοῦ Στρασβούργου τῷ 357 μεταξύ τῶν Ἀλα-

Μεροβιγκείων, τῶν Λογγοβάρδων καὶ τῶν Φράγκων¹. Ἡ χρῆσις τῆς ὡς συμβόλου μεταβίβασεως τῆς ἐξουσίας ἦτο ἐπίσης παλαιά². Ἐκ τῶν ἀφηγηματικῶν πηγῶν ἔχομεν τὰς ἀκολούθους μαρτυρίας: Ὁ Γρηγόριος τῆς Τούρ (Tours) παραδίδει, ὅτι τῷ 585 «...rex Gunthramnus data in manu regis Childeberthi hasta ait: Hoc est indicium, quod tibi omne regnum meum tradidi»³. Ὁ ἱστορικός τῶν Λογγοβάρδων Παῦλος Διάκονος μαρτυρεῖ ὅτι τῷ 735 «Langobardi...Hildeprandum...regem levaverunt. Cui dum contum, sicut moris est, traderent...»⁴ Ὁ αὐτὸς ἱστοριογράφος παρέχει ἐμμέσως, ἀλλὰ σαφεῖς μαρτυρίας, καθ' ἃς ἡ lancea ὑπῆρξε βασιλικὸν σύμβολον⁵. Ἰδιαιτέρας σημασίας διὰ τὸ θέμα μας εἶναι ἡ μαρτυρία τοῦ συγγράφαντος τὴν ἱστορίαν τῶν Σαξῶνων Βιδουκίνδου, καθ' ἣν ὁ Γερμανὸς βασιλεὺς Κονράδος Α' ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ τῷ 919 ἐπρότεινε ὡς διάδοχον τὸν ἀντίπαλόν του δοῦκα τῆς Σαξωνίας Ἐρρίκον Α'⁶, ἀποστείλας πρὸς αὐτὸν διὰ τοῦ ἀδελφοῦ του τὰ βασιλικά ἐμβλήματα, ἐν οἷς τὴν πρώτην θέσιν κατεῖχεν ἡ «ιερά λόγχη»⁷. Ὁ ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ Γερμανοῦ ἱστοριογράφου χαρακτηρισμὸς τῆς lancea ὡς sacra ἀπεκρούσθη ἤδη ὑπὸ τοῦ G. Waitz ὡς ἐσφαλμένος⁸. Ἡ Mathilde Uhlirz⁹, σθηρι-

μανῶν καὶ τῶν Ρωμαίων, παρατηρεῖ, ὅτι ὁ βασιλεὺς τῶν πρώτων «Chonodomarius...equo spumante sublimior, erectus in iaculum formidandae vastitatis, armorumque nitore conspicuus ante alios...»

1. Πρβλ. P. E. Schramm, Die «Heilige Lanze», ἐν Herrschaftszeichen κλπ., σ. 493.

2. Βλ. A. Hofmeister, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 5. M. Buchner, Die heilige Lanze κλπ., σ. 246. Ὁ H. Meyer, Heerfahne und Rolandsbild, Berlin 1930, σ. 482, γράφει ὅτι κατὰ τὴν γερμανικὴν μυθολογίαν ἡ lancea ἦτο στενωὺς συνδεσμένη μὲ τὸν θεὸν τοῦ πολέμου Wotan. Ὁ O. Höfler, Das germanische Kontinuitätsproblem, ἐν Historische Zeitschrift, 157 (1938), σ. 10 κ.ε., ἐκφράζει τὴν ἰδίαν γνώμην καὶ προσθέτει ὅτι ἡ lancea ἀνέκαθεν ἔπαιζε ρόλον εἰς τὴν λατρείαν. Ἀντιθέτως ὁ W. Mohr, König Heinrich I. (919-936), ἀτ. 1950, σ. 86, σημ. 23, ὑποστηρίζει τὴν ἀποψιν, ὅτι ἡ ἰδέα τῆς νομικῆς σημασίας τῆς lancea προῆλθεν ἐκ τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας.

3. Gregorii Turon., Historia Francorum VII, 33, σ. 313.

4. Pauli Diaconi, Historia Langobardorum VI, 55, σ. 184.

5. Αὐτόθι, V, 10, σ. 149: «...unus de regis exercitu nomine Amalongus, qui regium contum ferre erat solitus, quantam Greculum eodem contulo utrisque manibus fortiter percutebat, de sella super quam equitabat sustulit...» Ὡσαύτως αὐτόθι, I, 15, σ. 55 καὶ III, 32, σ. 112, γίνεται μνεία τῆς hasta regia. Πρβλ. P. E. Schramm, Die «Heilige Lanze», ἐν Herrschaftszeichen κλπ., σ. 497, σημ. 3.

6. Πρβλ. B. Καραγεώργου, Λιουτπράνδος, ὁ ἐπίσκοπος Κρεμῶνης, ὡς ἱστορικός καὶ διπλωμάτης, Ἀθήναι 1976, σ. 187.

7. Widuk. I, 25, σ. 38: «Fortuna, frater, cum nobilissimis moribus Heinrico cedit, rerum publicarum secus Saxones summa est. Sumptis igitur his insigniis, lancea sacra, armillis aureis cum clamide et veterum gladio regum ac diademate, ito ad Heinrichum, facito pacem cum eo...»

8. G. Waitz, Deutsche Verfassungsgeschichte, τ. ΣΤ', Berlin 1896², σ. 297.

9. Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 198 κ.ε.

ζομένη εις την γνώμην τοῦ O. Höfler¹ καὶ τὴν ἀποψιν τοῦ H. - W. Klewitz², καθ' ἣν τὰ προβλήματα τοῦ συμβόλου τούτου θὰ πρέπει νὰ ἐρευνηθοῦν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐξελίξεως τῆς καρολινείου κληρονομίας, οὐδόλως ἀμφιβάλλει περὶ τῆς ἀξιοπιστίας τῆς ὡς ἄνω ἀφηγήσεως τοῦ Βιδουκίνδου, ὑποθέτει δέ, ὅτι τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἐμβλήματα ἐξουσίας, ἀνήκοντα εἰς τὸν Κάρολον τὸν μέγαν, περιήλθον εἰς τὸ ἀνατολικὸν Φραγκικὸν κράτος μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς συνθήκης τοῦ Βερδὲν (Verdun) τῷ 843. Ἀκολουθῶς ὑποστηρίζει τὴν θέσιν, ὅτι ἡ βασιλικὴ αὕτη lancea ἔλαβε πολὺ ἐνῶρις χριστιανικὸν περιεχόμενον. Διότι, ὅπως ὁ βασιλεὺς ἐγένετο rex christianus, καθ' ὅμοιον τρόπον πρέπει νὰ μετεβλήθῃ καὶ τὸ ἱερὸν σύμβολόν του, τὸ ἀρχαῖον γερμανικὸν δόρυ ἐξουσίας, εἰς sacra lancea. Τοῦτο δύνανται νὰ γίνῃ κατὰ τρόπον ἀπλούστατον διὰ τῆς τοποθετήσεως ἐπ' αὐτῆς Σταυροῦ ἢ μικρᾶς σημαίας, ἀφιερωμένης εἰς τινα χριστιανὸν "Ἅγιον. Δὲν εὐρίσκω πολὺ πειστικὰ τὰ ἐπιχειρήματα τῆς ὡς ἄνω ἐρευνητρίας, διότι αὐτὴ ὑπερεκτιμᾷ ἐν προκειμένῳ τὴν σημασίαν τῆς «ἱερᾶς λόγχης»³. Ἀντιθέτως θεωρῶ πιθανωτέραν τὴν ἀποψιν τοῦ R. Poupardin⁴, ἣν υἱοθέτησαν καὶ οἱ A. Hofmeister⁵, W. Mohr⁶, P. E. Schramm⁷, καὶ καθ' ἣν ὁ ὑπὸ τοῦ Βιδουκίνδου χαρακτηρισμὸς τῆς lancea τοῦ Κονράδου Α' ὡς sacra ἀποτελεῖ ἀναχρονισμόν, ἥτοι ὁ Σάξων ἱστορικός, γράφων ἐν τῇ μονῇ τῆς Κορβεΐας μίαν γενεὰν μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἑρρίκου Α' ἀπόκτησιν τῆς lancea sacra καὶ μὴ γνωρίζων ἀκριβῶς πότε καὶ πόθεν ὁ Γερμανὸς βασιλεὺς ἀπέκτησε ταύτην, ἔκαμε χρῆσιν χαρακτηρισμοῦ τῆς νέας λογγοβαρδικῆς λόγχης διὰ τὴν παλαιὰν γερμανικὴν.

"Ὅτι ἡ lancea ἐθεωρεῖτο σύμβολον τῆς βασιλικῆς ιδιότητος, διαπιστοῦται ἐπίσης ἐκ νομισματικῶν δεδομένων τῆς μεροβιγικεῖς ἐποχῆς⁸ καὶ ἐκ σφραγίδων τῶν ἡγεμόνων τοῦ Φραγκικοῦ κράτους. Ὁ Κάρολος ὁ μέγας (768-814) εἰκονίζεται εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν σφραγίδα ὁμοῦ μετὰ τῶν συμβόλων τοῦ στέμματος, τῆς ἀσπίδος καὶ τῆς λόγχης⁹, τὸν αὐτὸν δὲ

1. Βλ. ἄνωτ., σ. 169, σημ. 2.

2. Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 53.

3. Πρβλ. P. E. Schramm, Die «Heilige Lanze», ἐν Herrschaftszeichen κλπ., σ. 495, δ-στis παρατηρεῖ εὐστόχως, ὅτι «die Rolle, die die Lanze als Herrschaftszeichen gespielt hat, darf nicht überschätzt werden».

4. R. Poupardin, Le royaume de Bourgogne (888-1038), Genève 1974 (ἀνατ. τῆς ἐκδ. Paris 1907), σ. 381, σημ. 1.

5. Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 5.

6. Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 70.

7. Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 502.

8. Βλ. O. Höfler, Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 7. P. E. Schramm, Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 495.

9. Βλ. P. E. Schramm, Die deutschen Kaiser und Könige in Bildern ihrer Zeit, τ. Α': 751-1152 (Πίνακες), ἄ. τ. καὶ χρ., εἰκ. 7a-d.

τύπον διετήρησαν καὶ οἱ διάδοχοί του¹.

*
* * *

Ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς lancea ὡς sacra ἀπαντᾷ τὸ πρῶτον κατὰ τὰ μέσα τῆς 10ης ἑκατονταετηρίδος. Ἡ μοναδικὴ αὐθεντικὴ πηγὴ περὶ τῆς «ἱερᾶς λόγχης» εἶναι τὸ ἱστορικὸν ἔργον τοῦ ἐπισκόπου Κρεμῶνης Λιουτπράνδου «Ἀνταπόδοσις»², τῆς ὁποίας ἡ σχετικὴ λεπτομερὴς ἀφήγησις ἔχει ὡς ἀκολουθῶς: Ὁ βασιλεὺς τῶν Βουργουνδίων Ροδόλφος, ὅστις ἐπὶ τινα ἔτη ἦτο βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας, ἔλαβεν ὡς δῶρον τὴν λόγχην ἀπὸ τὸν κόμητα Σαμψών. Ἡ λόγχη αὕτη ἦτο διαφορετικὴ κατὰ τὸν τύπον ἀπὸ τὰς λοιπὰς, διότι εἰς τὸ μέσον τῆς σιδηρᾶς αἰχμῆς εἶχε δύο ὀπὰς. Λέγεται ὅτι ἡ λόγχη ἀνῆκεν εἰς τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον, τὸν υἱὸν τῆς ἀγίας Ἑλένης, ἣτις ἀνεῦρε τὸν ζωοποιὸν Σταυρόν. Ἡ λόγχη ἐπὶ τῆς αἰχμῆς τῆς ἔφερε σταυροὺς ἐκ τῶν ἡλῶν, δι' ὧν ἐσταυρώθη ὁ Κύριος καὶ Ἀνθρωπότης μας Ἰησοῦς Χριστός. Ὅθεν ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς Ἑρρίκος, εὐθὺς ὡς ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ Ροδόλφος εἶχεν ὑπὸ τὴν κατοχὴν του ἐν τόσον ἀνεκτίμητον οὐράνιον δῶρον, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἀγγελιαφόρους καὶ προσεπάθησε νὰ ἀποκτήσῃ πάσῃ θυσίᾳ τὸ ἀκατανίκητον ὄπλον κατὰ τῶν ὁρατῶν καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς Ἑρρίκος δὲν ἠδυνήθη διὰ δώρων νὰ κάμψῃ τὴν ἀντίστασιν τοῦ βασιλέως Ροδόλφου, δηλώσαντος ὅτι ἐπ' οὐδενὶ τρόπῳ θὰ ἔπραττε τοιοῦτον τι, ἐπεχείρησε νὰ τὸν ἐκφοβίσῃ δι' ἀπειλῶν. Ὑπεσχέθη δηλ. νὰ καταστρέψῃ διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου ὅλον τὸ βασίλειον τοῦ Ροδόλφου. Ὁ τελευταῖος ὑπέκυψε, διότι ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποίου τὸν παρεκάλει ὁ Γερμανὸς ἡγεμὼν, ἀφεώρα εἰς ἱερὸν κειμήλιον, δι' οὗ ὁ Θεὸς ἦνωση τὰ ἐπίγεια μὲ τὰ ἐπουράνια, καὶ παρέδωκε προσωπικῶς εἰς τὸν δίκαιον βασιλέα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον οὗτος δικαίως ἀπῆτει. Οὕτω κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν καὶ οἱ δύο συνεφιλιώθησαν, διότι προηγουμένως ἦσαν ἐχθροί. Μὲ πόσῃ χαρᾷ ὁ βασιλεὺς Ἑρρίκος ἐδέχθη τὸ προμνησθὲν ἀνεκτίμητον κειμήλιον δεικνύει ἰδίᾳ τὸ γεγονός, ὅτι ὄχι μόνον ἐδώρῃσεν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Βουργουνδίας χρυσὸν καὶ ἄργυρον, ἀλλὰ τοῦ παρεχώρησεν καὶ σημαντικὸν μέρος τῆς ἐπαρχίας τῆς Σουαβίας. Ἀλλ' ὁ παντογνώστης Θεός, ὅστις διαβλέπει καὶ ἀμείβει ὄχι τὸ μέγεθος τῆς προσφορᾶς, ἀλλὰ τὴν ἀγαθὴν πρόθεσιν, παρεχώρησεν εἰς τὸν εὐσεβεῖ βασιλέα τὸ

1. Αὐτόθι, εἰκ. 13α-β = Λουδοβίκος ὁ Εὐσεβὴς (814-840), εἰκ. 23α-β = Λουδοβίκος ὁ Γερμανικὸς (840-876), εἰκ. 36α-β = Κάρολος ὁ Φαλακρὸς (840-877), εἰκ. 44α = Ἀρνούλφος (887-899), εἰκ. 47β = Λουδοβίκος ὁ Παῖς (900-911), εἰκ. 55α-β = Κονράδος Α' (911-918), εἰκ. 56β = Ἑρρίκος Α' (919-936), εἰκ. 59α = Ὁθων Α' (936-973). Πρβλ. ὡσαύτως P. E. Schramm, Die «Heilige Lanze», ἐν Herrschaftszeichen κλπ., σ. 498 κ.ἑ.

2. Liudpr. Antap. IV, 25, σ. 118 κ.ἑ.

νικηφόρον τούτο κειμήλιον, δι' οὐ οὗτος κατετρόμαξε τοὺς ἐπελθόντας ἐναντίον του ἐχθροὺς καὶ τοὺς ἔτρεψεν εἰς φυγὴν. Κατ' αὐτόν, λοιπόν, τὸν τρόπον, ἢ μᾶλλον κατὰ βούλησιν τοῦ Θεοῦ ὁ βασιλεὺς Ἑρρίκος ἀπέκτησε τὴν ἱερὰν λόγχην, τὴν ὁποίαν, ἀποθνήσκων, κατέλιπε μετὰ τοῦ κράτους ὡς κληρονομίαν εἰς τὸν υἱόν του (᾽Οθωνα Α'), περὶ τοῦ ὁποίου νῦν ὁμιλοῦμεν. Πόσον ἐσεβάσθη καὶ οὗτος τὸ ἀνεκτίμητον τοῦτο δῶρον δὲν διακηρύσσει μόνον ἡ νίκη αὐτή, ἀλλὰ καὶ πλῆθος θαυμαστῶν σημείων, περὶ ὧν θὰ ὁμιλήσωμεν.

Ἡ ὡς ἄνω ἀφήγησις τοῦ συγγραφέως τῆς «Ἀνταποδόσεως» κρίνεται ὑπὸ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων¹, ὡς ἀξιόπιστος. Βεβαίως αἱ ὑπάρχουσαι ἀφηγηματικαὶ πηγαί, αἵτινες ὁμιλοῦν περὶ τοῦ ἰδίου γεγονότος, ἤτοι περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Ροδόλφου Β' παραδόσεως τῆς lancea sacra εἰς τὸν Ἑρρίκον Α' καὶ τῆς σημασίας τῆς ὡς ἱεροῦ συμβόλου τῆς βασιλικῆς ἰσχύος, εἶναι πολὺ μεταγενέστεραι, ἀντλήσασαι τὰς πληροφορίας ταύτας ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ Λιουτπράνδου².

Ὅτι ἡ σχετικὴ μὲ τὴν lancea sacra ἀφήγησις τοῦ Λογγοβάρδου ἱστορικοῦ εἶναι ἀξιόπιστος, προκύπτει, νομίζω, οὐ μόνον ἐκ τῶν μαρτυριῶν τῶν πηγῶν τούτων καὶ ἐκ τῶν λεπτομερειῶν τῶν συνδεδεμένων μὲ τὴν lancea sacra γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἀνταποκρίνονται εἰς τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς θέσεως καὶ τοῦ συνδέσμου τοῦ ἐπισκόπου Κρεμώνης πρὸς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν τοῦ ᾽Οθωνος Α'. Ὡς γνωστόν, ὁ Λιουτπράνδος, ἀφοῦ ἐξῆσεν ὡς μαθητὴς εἰς τὴν ἐν Παβία αὐλὴν

1. Ὁ O. Höfler, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 6 κ.ε., ἀποκρούει τὴν ἀφήγησιν ταύτην τοῦ Λιουτπράνδου ὡς προὶν τῆς φαντασίας του. Ὁ H. - W. Kiewitz, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 43 κ.ε., ἀπορρίπτει τὴν σχετικὴν μὲ τὴν προέλευσιν τῆς lancea sacra ἐκ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου εἰδήσιν τοῦ ἐπισκόπου Κρεμώνης, ἐνθ' ὁ W. Holtzmann, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 8 καὶ 12, ἀμφιβάλλει μόνον ὡς πρὸς τὴν ἀκριβὴ περιγραφὴν τοῦ τύπου τῆς «ἱερᾶς λόγχης».

2. Περιορίζομαι ἐνταῦθα εἰς τὴν μνείαν τῶν πλέων χαρακτηριστικῶν μαρτυριῶν: Annales s. Rudberti Salisburgenses, ἐτ. 922, σ. 771: «Heinricus rex lanceam sacram a rege Rudolfo Burgundiae minis extorsit». Annales Admontenses, ἐτ. 922, σ. 573: «Heinricus rex lanceam sacram quam reges nostri hactenus habent a Rudolfo rege Burgundiae minis extorsit». Sigeberti, Chronica, ἐτ. 929, σ. 347: «Lanceam mirandi operis et clavis Jesu Christi crucifixi sanctificatam, quae dicitur primi et magni Constantini imperatoris fuisse, donatam Rudolfo regi Burgundionum et Italiae a Samsone comite, rex Henricus precibus, minis, muneribus, addita etiam parte provinciae Suevorum, a Rudolfo comite extorquet; et hanc ad insigne et tutamen imperii posteris reliquit». Ekkerhardi, Chronicon universale, σ. 182: «...eamque (sc. lanceam sacram) credimus esse quae ex tunc hodie in imperatorum tutela solet manere». Otonis Frisingensis, Chronica, VI, 18, σ. 279: «Lanceam quoque sacram, quam reges nostri hactenus habent, a Rudolfo Lugdunensis Galliae seu Burgundionum rege minis extorsit». Landolfi, Historia Mediolanensis, III, 31, σ. 98: «...lancea, in qua Dei clavus erat inclusus Romani imperii stabilimentum ab hostibus durissimis, curabatur...» Βλ. A. Hofmeister, Die heilige Lanze κλπ., σσ. 10-13, ἐνθα γίνεται εὐρεία συζήτησις περὶ τῆς ἐξαρτήσεως τῶν πηγῶν τούτων ἐκ τῆς σχετικῆς ἀφηγήσεως τῆς «Ἀνταποδόσεως».

τοῦ βασιλέως τῆς Ἱταλίας Οὔγωνος (926-945), τοῦ ἐκδιώξαντος τὸν κάτοχον τῆς *lancea sacra* Ροδόλφον Β', καὶ ὑπηρέτησε πιστῶς παρὰ τῷ βασιλεῖ Λοθαρίῳ (931-950) τὸν ἀσκοῦντα τὴν πραγματικὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν κόμητα τῆς Ἰβρέας καὶ ἀπὸ τοῦ 950 βασιλεῖα τοῦ *regnum Italicum* Βερεγγάριον Β', κατέφυγεν εἰς τὴν γερμανικὴν αὐλὴν, ἐνθα ὁ Γερμανὸς βασιλεὺς τὸν περιέβαλε μὲ πλήρη ἐμπιστοσύνην καὶ τοῦ ἀνέθεσεν ἕνεκα τῆς εὐρείας μορφώσεως καὶ πείρας, τῆς γλωσσομαθείας καὶ τῶν διπλωματικῶν ἱκανοτήτων του σημαντικὰς ἐκκλησιαστικὰς καὶ πολιτικὰς ἀποστολάς¹. Ταῦτα ἐνισχύουν, κατὰ τὴν γνώμην μου, τὴν ἄποψιν περὶ τῆς ὀρθότητος τῶν περὶ τῶν τυχῶν τῆς *lancea sacra* πληροφοριῶν τοῦ Λιουτπράνδου, ἀρυσθέντος ταύτας ἐξ αὐτοπτῶν μαρτύρων ἐν τῇ αὐλῇ τῶν προμνησθέντων βασιλέων. Ἐκτὸς τούτου δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γράψῃ οὗτος εἰς τὴν μεταξὺ τῶν ἐτῶν 958 καὶ 962 συνταχθεῖσαν «Ἀνταπόδοσιν»² ἀνυπόστατα πράγματα σχετικῶς μὲ τὴν *lancea sacra*, διότι θὰ ἀπερρίπτοντο ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Ὁθωνος Α' καὶ τῶν αὐλικῶν του, γνωριζόντων καλῶς τὰ τελευταῖα σχετικὰ γεγονότα, πρὸ πάντων δὲ ὑπὸ τῆς συζύγου τοῦ Γερμανοῦ βασιλέως Ἀδελαΐδος, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως Ροδόλφου Β' καὶ συζύγου τοῦ ἀποθανόντος βασιλέως τοῦ *regnum Italicum* Λοθαρίου.

* * *

Ὁ Λιουτπράνδος δὲν κάμνει λόγον περὶ τῆς *lancea sacra* εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς «Ἀνταπόδόσεως», εἰς τὸ ὁποῖον ἀφηγεῖται τὴν ἱστορίαν τοῦ Γερμανοῦ βασιλέως Ἑρρίκου Α'³, ἀλλὰ παρεμβάλλει τὴν σχετικὴν ἀφήγησιν κατὰ τὴν ἐξιστόρησιν τῶν γεγονότων τοῦ 939⁴, ὅτε ὁ νεαρὸς βασιλεὺς Ὁθων Α' διὰ τῆς θαυματουργικῆς δυνάμεως τῆς «ἱερᾶς λόγχης» συνέτριψε τὴν ἐπανάστασιν τοῦ ἀδελφοῦ του Ἑρρίκου καὶ τῶν συνεργατῶν του⁵. Ἡ τοιαύτη διάταξις τῆς ὕλης ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἔλλειψιν χρονολογικῶν μαρτυριῶν⁶ καὶ πλειόνων πληροφοριῶν τοῦ Λιουτπράνδου περὶ τῆς *lancea sacra* ἀφήνει μεγάλαν περιθώριον διὰ τὴν διατύπωσιν διαφόρων εἰκασιῶν κυρίως ὡς πρὸς τὸν χρόνον παραδόσεως αὐτῆς εἰς τὸν Ἑρρίκον Α' καὶ ὡς πρὸς τὴν προέλευσιν καὶ τὴν σημασίαν της.

1. Βλ. Β. Καραγέωργου, ἐνθ' ἄνωτ., σσ. 44-58 καὶ 125 κ.ε.

2. Αὐτόθι, σ. 63 κ.ε.

3. *Liudpr. Antap.* II, 20-31, σσ. 46-51.

4. Αὐτόθι, IV, 24, σ. 118: «Sed quia lanceae ipsius sanctae memoriam fecimus, hic, qualiter ad eum pervenerit, inseramus». Ἀκολουθεῖ τὸ κεφ. 25, τὸ ὁποῖον ἀπεδόθη ἀνωτέρω ἐν παραφράσει.

5. Αὐτόθι, IV, 24, σ. 117 κ.ε.

6. Βλ. Β. Καραγέωργου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 129 κ.ε.

Ἐκ τῆς ἀφηγήσεως τῆς «Ἀνταποδόσεως» εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ Ροδόλφος Β΄ παρέλαβε τὴν *lancea sacra* ἐκ τοῦ κόμητος τοῦ παλατίου Σαμπών. Δὲν διευκρινεῖται ὅμως οὔτε ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἔλαβε ταύτην ὁ βασιλεὺς τῆς Βουργουνδίας, οὔτε ὁ τρόπος, καθ' ὃν αὕτη εὐρέθη ὑπὸ τὴν κατοχὴν τοῦ Λογγοβάρδου κόμητος. Ὅλοι σχεδὸν οἱ δεχόμενοι ὡς ἀξιόπιστον τὴν ὥς ἄνω ἀφήγησιν τοῦ ἐπισκόπου Κρεμώνης νεώτεροι εἰδικοί μελετηταί, ἐρειδόμενοι ἐπὶ ἄλλου σημείου τῆς ἱστορίας τοῦ Λιουτπράνδου, ἰσχυρίζονται ὅτι οἱ ἐπικεφαλῆς τοῦ ἀντιπολιτευομένου τὸν Βερεγγάριον Α΄ (888-924) κόμματος κόμητες τοῦ παλατίου Ὁδελρικός, Γισλεβέρτος, ὁ μαρκίων Ἀδαλβέρτος καὶ τινες ἄλλοι μετέβησαν τῷ 921/22 εἰς Βουργουνδίαν¹ καὶ παρεκάλεσαν τὸν βασιλέα Ροδόλφον Β΄ νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὰ ἰταλικά πράγματα, ἥτοι νὰ ἐκδιώξῃ τὸν Βερεγγάριον Α΄ καὶ νὰ λάβῃ ὁ ἴδιος τὸ στέμμα τοῦ *regnum Italicum*². Ἡ φρασσιολογία τοῦ Λιουτπράνδου «*ceterique*» καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ὁ κόμης Σαμπών ἐνυμφεύθη βραδύτερον τὴν χήραν τοῦ μνημονευθέντος Ὁδελρικού³, ἐνίσχυσαν τὴν ἄποψιν ὅτι μεταξὺ τῶν ἐπαναστατῶν, τῶν μεταβάντων εἰς Βουργουνδίαν καὶ ζητησάντων τὴν βοήθειαν τοῦ βασιλέως τῆς, συγκατελέγετο καὶ ὁ Σαμπών⁴, ὅστις παρέδωκεν εἰς τὸν Ροδόλφον Β΄ τὴν *lancea sacra* ὡς ἐνίσχυσιν τῆς ἐξουσίας ἐπὶ τοῦ *regnum Italicum*. Μόνον ὁ W. Holtzmann ἐκφράζει ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὴν ὀρθότητα τῶν ἀνωτέρω ἰσχυρισμῶν, γράφων ὅτι καὶ ἐὰν ἀκόμη δεχθῶμεν ὡς ἀληθές, ὅτι ὁ κόμης Σαμπών ἀνῆκεν εἰς τοὺς ἀντιπάλους τοῦ Βερεγγαρίου Α΄, παραμένει καθαρὰ ὑπόθεσις ὅτι συμμετέσχε τῆς ἀποστολῆς, τῆς μεταβάσεως τῷ 921/22 εἰς τὴν Βουργουνδίαν, καὶ παρέδωκεν εἰς τὸν Ροδόλφον Β΄ τὴν *lancea sacra*. Διότι δὲν εἶναι πολὺ πιθανὸν νὰ κατεῖχεν ὁ Σαμπών κατ' αὐτὸν τὸν χρόνον τὴν ὡς σύμβολον ἐξουσίας ἰσχύουσαν «*ἱερὰν λόγχην*»⁵. Εὐρίσκω τὰς ἀμφιβολίας τοῦ W. Holtzmann ὡς βασίμους καὶ νομίζω, ὅτι, ἐφ' ὅσον ἡ *lancea sacra* ἦτο τὸ λογγοβαρδι-

1. Ὁ λόγος, δι' ὃν οἱ ἀντίπαλοι τοῦ Βερεγγαρίου Α΄ ἐκάλεσαν εἰς βοήθειαν τὸν Ροδόλφον Β΄, ἦτο κυρίως ἡ παλαιὰ ἐχθρα μεταξὺ τοῦ Ἰταλοῦ βασιλέως καὶ τῶν Βουργουνδίων ἡγεμόνων. Βλ. Liudpr. Antap. II, 34-41, σσ. 53-56. Πρβλ. A. Brackmann, Die politische Bedeutung κλπ., σ. 219 κ.ε.

2. Liudpr. Antap. II, 64, σ. 66: «Hunc (sc. Gislebertum)...regis (sc. Berengarii) gener Adelbertus ceterique qui cum eo simul rebelles extiterant,...ob Rudolfum, ut adveniat, dirigunt. Profectus denique eodem Gislebertus ante XXX dies eum Italiam adventare coegit».

3. Βλ. A. Hofmeister, Markgrafen und Markgrafschaften im italienischen Königreich in der Zeit von Karl dem Großen bis auf Otto den Großen (774-962), ἐν Mitteilungen des Instituts für österreichische Geschichtsforschungen, συμπλ. τόμ. 7 (1907), σ. 379, σημ. 5.

4. Ὁ R. Poupardin, ἐνθ' ἄνωτ., σσ. 377-79, ἐπεχείρησεν ἀνεπιτυχῶς νὰ ταυτίσῃ τὸν κόμητα Γισελβέρτον μὲ τὸν κόμητα Σαμπών. Κατὰ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἔγραψεν ὁ A. Hofmeister, Die heilige Lanze κλπ., σσ. 18-21, ὅστις ἀπέδειξε πειστικῶς, ὅτι οἱ προμνησθέντες κόμητες ἦσαν δύο διαφορετικὰ πρόσωπα.

5. W. Holtzmann, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 14.

κὸν βασιλικὸν σύμβολον, θὰ εὕρισκετο εἰς χεῖρας τοῦ βασιλέως Βερεγγαρίου Α' καὶ θὰ ἐφυλάσσετο ἐπιμελῶς ὑπ' αὐτοῦ. Ἡ ἄποψις αὕτη ἐνισχύεται προσέτι ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι εἰς τὰς σφραγίδας ὁ Βερεγγάριος Α' εἰκονίζεται μετὰ τῆς lancea¹. Κατὰ τὴν γνώμην μου ὁ κόμης τοῦ παλατίου Σαμψών, ὅστις διεδραμάτισε σπουδαῖον πρόσωπον εἰς τὴν βόρειον Ἰταλίαν κατὰ τὸ δεύτερον τέταρτον τῆς 10ης ἑκατονταετηρίδος², παρέμεινε πιστὸς εἰς τὸν βασιλέα του, τὸν ὁποῖον ἠκολούθησε προφανῶς εἰς τὴν Βερώνην. Μετὰ δὲ τὴν δολοφονίαν τοῦ Βερεγγαρίου Α' τῷ 924³ ἐγένετο κάτοχος τῆς lancea sacra, ἦν καὶ παρέδωκεν ἐν Ἰταλίᾳ⁴ ὡς δῶρον καὶ δείγμα τῆς ὑποταγῆς του εἰς τὸν νέον βασιλέα τοῦ regnum Italicum Ροδόλφον Β'.

Μεταξὺ τῶν νεωτέρων ἐπιστημόνων ἐπικρατεῖ ἀσυμφωνία καὶ ὡς πρὸς τὸ πρόβλημα τοῦ χρόνου παραδόσεως τῆς lancea sacra ὑπὸ τοῦ Ροδόλφου Β' εἰς τὸν Ἑρρίκον Α'. Ἐπροτάθησαν κυρίως τρεῖς χρονολογίαι: 922, 926 καὶ 935. Ὡς πρὸς τὸ ἔτος 922, τὸ ὁποῖον ὑπεστήριζαν παλαιότεροι ἐρευνηταί⁵, οὐδεμία πλέον συζήτησις γίνεται σήμερον, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν οὗτοι δὲν ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τὴν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο γενικὴν πολιτικὴν κατάστασιν τῆς Δύσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἔρχονται εἰς ἀντίθεσιν μὲ τὰς πληροφορίες τῆς σχετικῆς ἀφηγήσεως τῆς «Ἀνταποδόσεως». Κατὰ τὸν Λιουτπράνδον δηλ. ὁ Ροδόλφος Β' ἐνεχείρισεν αὐτοπροσώπως τὴν lancea sacra εἰς τὸν Ἑρρίκον Α'⁶, ἐνῷ οὐδὲν γνωρίζομεν περὶ συναντήσεως τῶν δύο βασιλέων κατὰ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος χρονολογίαν. Ἐπίσης ἡ φρασιολογία τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως «Burgundionum rex Rodulfus, qui nonnullis annis Italicis imperavit, lanceam illam a Samson comite dono acceperit»⁷ δηλοῖ προφανῶς, ὅτι ὁ Ροδόλφος Β' κατεῖχε τὴν lancea sacra κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς βασιλείας του εἰς τὴν βόρειον Ἰταλίαν (922-926). Ἐὰν δὲ γίνῃ δεκτὴ ἡ ἄποψις, καθ' ἣν ἡ lancea sacra παρεδόθη εἰς τὸν Βουργούνδιον βα-

1. Αὐτόθι.

2. Ὁ συγγραφεὺς τῆς «Ἀνταποδόσεως» (III, 41, σ. 93) τὸν χαρακτηρίζει ὡς «praepotens comes». Δι' ὅ, νομίζω, ὅτι, ἐὰν ὁ κόμης Σαμψὼν μετέβαιnen εἰς Βουργουνδίαν, ἔχων μάλιστα καὶ τὴν lancea sacra, θὰ ἐμνημονεύετο τοῦτο ὁπωσδήποτε ὑπὸ τοῦ Λιουτπράνδου.

3. Αὐτόθι, II, 71, σ. 69.

4. Πρβλ. Ekkerhardi, Chronicon universale, σ. 182: «Burgundionum rex Ruodolfus, qui nonnullis annis Italicis imperabat, lanceam quandam ibi a Samsons quodam comite dono acceperat...» Τὸ παρατεθὲν κείμενον εἶναι ἀκριβὴς ἀντιγραφή τοῦ ἀντιστοίχου κειμένου τοῦ Λιουτπράνδου μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ Ἐκκερχάρδος προσθέτει τὴν λέξιν ibi (= αὐτόθι, τ.ἐ. ἐν Ἰταλίᾳ). Ἡ προσθήκη αὕτη, κατὰ τὴν γνώμην μου, δὲν δύναται νὰ εἶναι ἄνευ σημασίας. Πρβλ. G. Waitz, Jahrbücher des Deutschen Reichs unter König Heinrich I., Leipzig 1853, σ. 67. A. Hofmeister, Die heilige Lanze κλπ., σ. 9, σημ. 4.

5. G. Waitz, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 66, σημ. 5. R. Poupardin, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 32 κ.ε. καὶ 375 κ.ε.

6. Liudpr. Antap. IV, 25, σ. 119: «...Rodulfi regis cor emollivit iustoque regi iusta iuste petenti cominus tradidit».

7. Αὐτόθι, IV, 25, σ. 118.

σιλέα τῷ 924, ἀπορρίπτεται αὐτομάτως ἡ ὑποστηριχθεῖσα ἐκδοχή. Τέλος καὶ ἡ πολιτικὴ κατάστασις κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ἀποκλείει τὴν ὡς ἄνω χρονολόγησιν, διότι, ἐνῶ κατὰ τὴν «'Ανταπόδοσιν» ὁ 'Ερρίκος Α' παρεχώρησεν εἰς τὸν Ροδόλφον Β' τμήμα τῆς Σουαβίας¹, τὸ δουκάτον τοῦτο εὐρίσκετο τῷ 922 εἰς χεῖρας τοῦ δουκὸς Βουρχάρδου Β'².

Αἱ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαι προϋποθέσεις ὑφίστανται κατὰ τὰ ἔτη 926 καὶ 935. Συμφώνως πρὸς τὰς μαρτυρίας τῶν πηγῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀμφότεροι οἱ βασιλεῖς συνητηθήσαν κατὰ τὰ δύο προαναφερθέντα ἔτη³, τὸ δουκάτον δὲ τῆς Σουαβίας ὑπήγετο ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ βασιλέως 'Ερρίκου Α'⁴.

Τὸ κυριώτερον ἐπιχείρημα τῶν μελετητῶν, τῶν τασσομένων ὑπὲρ τοῦ 926⁵, εἶναι τὸ ἀκόλουθον: 'Ο Ροδόλφος Β', ἐκδιωχθεὶς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐξ 'Ιταλίας ὑπὸ τοῦ Οὐγανος⁶, ἀπώλεσε πᾶσαν ἐλπίδα ἐπανακτήσεως τοῦ ἀπολεσθέντος ἰταλικοῦ στέμματος. Συνεπῶς ἡ lancea sacra οὐδεμίαν σημασίαν εἶχε πλέον εἰς χεῖρας του. Δι' ὃ ἔσπευσεν εἰς Γερμανίαν, ἵνα δι' αὐτῆς ἐπιτύχῃ τοὺς πολιτικούς στόχους του, ἤτοι τὴν εἰς αὐτὸν παραχώρησιν ἐκ μέρους τοῦ 'Ερρίκου Α' ἑδαφικοῦ τμήματος τῆς Σουαβίας⁷.

Κατὰ τὴν γνώμην μου, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὠρισμένα πολιτικὰ γεγονότα τῆς ἐν λόγῳ ἐποχῆς, θὰ διαπιστώσωμεν ὅτι ἡ ὡς ἄνω ἐκδοχή εἶναι

1. Αὐτόθι, IV, 25, σ. 119: «Quanto autem amore rex Heinricus praefatum inaeestimabile donum acceperit, cum in nonnullis rebus tunc in hoc praesertim claruit, quod non solum eo dantem se auri argenteque muneribus, verum etiam Suevorum provinciae parte non minima honoravit».

2. Βλ. M. Lintzel, Heinrich I. und das Herzogtum Schwaben, ἐν τοῦ αὐτοῦ *Ausgewählte Schriften*, τ. Β', Berlin 1961, σ. 74 κ.ἑ.

3. Τὴν 3ην Νοεμβρίου 926 συνητηθήσαν οἱ δύο προμνησθέντες βασιλεῖς εἰς Βορματίαν. MG. Diplomata, τ. Α', σ. 48: «actum in civitate Vuormatia, praesente domino rege Ruodulfo». Πρβλ. A. Hofmeister, Die heilige Lanze κλπ., σ. 16. M. Lintzel, Heinrich I. κλπ., σ. 79. Οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος βασιλεῖς συνητηθήσαν ἐκ νέου τῷ 935 εἰς τὸ λεγόμενον «συνέδριον τῶν τριῶν βασιλέων» τοῦ Ivois, εἰς ὃ ὡς τρίτος συμμετέσχεν ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Ροδόλφος (923-936). Flodoardi, Annales, ἔτ. 935, σ. 382: «Deinde locutus cum missis Heinrichi, ad eius properat colloquium, ubi etiam Rodulfus rex Iurensis interfuit; pactaque inter ipsos amicitia...»

4. Βλ. M. Lintzel, Heinrich I. κλπ., σ. 78 κ.ἑ.

5. A. Hofmeister, Die heilige Lanze κλπ., σ. 17 καὶ 25. M. Buchner, Die heilige Lanze κλπ., σ. 246. H. - W. Klewitz, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 48. A. Brackmann, Zur Geschichte κλπ., σ. 409. M. Boehm, Geheimnisvolles Burgund, München 1944, σ. 71. M. Lintzel, Zur Erwerbung κλπ., ἐν HZ., 171 (1951), σ. 304 καὶ 308, καὶ ἐν τοῦ αὐτοῦ, *Ausgewählte Schriften*, τ. Β', Berlin 1961, σ. 86 καὶ 89. 'Ο P. E. Schramm, Die «Heilige Lanze», ἐν *Herrschaftszeichen* κλπ., σ. 501, μολονότι θεωρεῖ τὴν ὀρθὴν ἀπάντησιν ὡς πρὸς τὴν ἀκριβῆ ἡμερομηνίαν ἀποκτήσεως ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ βασιλέως τῆς «Ιερᾶς λόγης» ὡς σημαντικὴν διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ 'Ερρίκου Α' καὶ διὰ τὰς διμερεῖς σχέσεις τὸσον μεταξὺ τῆς Γερμανίας καὶ Βουργουνδίας, ὅσον καὶ μεταξὺ τῆς Βουργουνδίας καὶ 'Ιταλίας, δὲν λαμβάνει θέσιν ἔναντι τοῦ ἀμφισβητουμένου προβλήματος.

6. Liudpr. Antap. III, 16, σ. 81.

7. Βλ. κυρίως A. Hofmeister, Die heilige Lanze κλπ., σ. 16 κ.ἑ.

ἀσθενῆς καὶ ἐν πολλοῖς ἀβάσιμος, ἐνῶ ἐνισχύεται σημαντικῶς ἡ ἀποψις τῶν ἐρευνητῶν ἐκείνων, οἵτινες ὑποστηρίζουν τὸ 935¹ ὡς χρονολογίαν παραδόσεως τῆς lancea sacra εἰς τὸν Ἑρρίκον Α'. Θεωρῶ σημαντικά τὰ ἀκόλουθα δύο γεγονότα: α') Βεβαίως ὁ Ροδόλφος Β' ἐξεδιώχθη τῷ 926 ὑπὸ τοῦ Οὔγωνος ἐκ τῆς Ἱταλίας, ἀλλὰ δὲν παρητήθη τῶν βλέψεων του ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ regnum Italicum, δεδομένης δὲ τῆς ἀσταθείας καὶ πολιτικῆς ἀναξιοπιστίας τῆς ἰταλικῆς ἡγεσίας² οὗτος ἀπετέλει διαρκῆ κίνδυνον διὰ τὸν θρόνον τοῦ Οὔγωνος. Ὁ Βουργουνδιος βασιλεὺς ἠναγκάσθη πρὸς στιγμὴν νὰ ἐγκαταλίπῃ τὸν ἀγῶνα του κατὰ τοῦ κόμητος τῆς Προβηγκίας Οὔγωνος διὰ τὴν κυριαρχίαν ἐπὶ τῆς βορείου Ἱταλίας καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ ἐσπευσμένως εἰς τὴν πατρίδα του, διὰ νὰ τὴν προστατεύσῃ ἐκ τοῦ κινδύνου τῶν ἐν τῷ μεταξὺ εἰσβαλόντων εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ Βουργουνδίαν Οὔγγων³. Ἡ εὐκαιρία, ἣν ἐπεξήτει ὁ Ροδόλφος Β' νὰ ἐπέμβῃ ἐκ νέου εἰς τὰ ἰταλικά πράγματα, ἐδόθη εἰς αὐτόν, ὅτε τῷ 933 οἱ Ἱταλοὶ τὸν προσεκάλεσαν διὰ δευτέραν φορὰν ἐναντίον τοῦ βασιλέως τῶν. Εὐθὺς ὡς ἐπληροφόρηθη τοῦτο ὁ Οὔγων, διεπραγματεύθη μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Βουργουνδίας νὰ τῷ παραχωρήσῃ τὴν Προβηγκίαν, ἐὰν ἔδιδεν εἰς αὐτὸν ἔνορκον διαβεβαίωσιν ὅτι δὲν θὰ ἐπανήρχετο πλέον εἰς τὴν Ἱταλίαν. Ὁ Ροδόλφος Β' ἀπεδέχθη τὴν προσφορὰν τοῦ ἀντιπάλου του⁴. Νομίζω, ὅτι ἡ ὥς ἄνω ἔκκλησις τῶν Ἱταλῶν πρὸς τὸν πρῶν βασιλέα τῶν εἶναι νοητὴ μόνη, ἢ ἡ lancea sacra, τὸ σύμβολον ἐξουσίας ἐπὶ τῆς Ἱταλίας, εὐρίσκετο εἰσέτι εἰς χεῖρας του. β') Ὡς εἶδομεν, ὁ Ἑρρίκος Α' ἠπειλήσε τὸν Ροδόλφον Β' δι' ἐξοντωτικοῦ πολέμου, μετὰ δὲ τὴν παράδοσιν τῆς lancea sacra ἐπλήρωσεν εἰς αὐτὸν σημαντικώτατον ποσὸν χρημάτων⁵. Κατὰ τὸ ἔτος 926 ὁ Γερμανὸς βασιλεὺς δὲν διέθετεν οὔτε ἀξιόμαχον στρατόν, διὰ νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Βουργουνδίαν καὶ ἐρημώσῃ τὸ βασίλειον τοῦ Ροδόλφου Β', οὔτε χρήματα, διότι τῷ 924 λόγῳ τῶν καταστρεπτικῶν εἰσβολῶν τῶν Οὔγγων

1. Ὑπὲρ τῆς χρονολογίας ταύτης τάσσονται οἱ H. Naumann, *Altdeutsches Volkskönigtum*, Stuttgart 1940, σ. 208. R. Holtzmann, *Geschichte der sächsischen Kaiserzeit* (900-1024), München 1941, σ. 103. W. Holtzmann, ἐνθ' ἀνωτ., σσ. 18-57. W. Ohnsorge, *Das Zweikaiserproblem im früheren Mittelalter*, Hildesheim 1947, σ. 49. H. Fillitz, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 13 κ.ε. M. Uhlig, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 199. R. Hiestand, *Byzanz und das Regnum Italicum*, Zürich 1964, σ. 172 κ.ε. L. Böhm, *Geschichte Burgunds*, Stuttgart-Berlin-Köln-Mainz 1971, σ. 112.

2. Πρβλ. B. Καραγεώργου, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 146 κ.ε.

3. Βλ. R. Lüttich, *Ungarnzüge in Europa*, Berlin 1910, σ. 77.

4. *Liudpr. Antap.* III, 48, σ. 100: «His temporibus Italienses in Burgundiam ob Rodulfum, ut adveniat, mittunt. Quod Hugo rex ut agnovit, nuntiis ad eundem directis omnem terram, quam in Gallia ante regni susceptionem tenuit, Rodulfo dedit atque ab eo iusiurandum, ne aliquando in Italiam veniret, accepit». Πρβλ. ὡσαύτως W. Holtzmann, ἐνθ' ἀνωτ., σσ. 28-47. H. E. Mayer, *Ein Rundschreiben Rudolfs II. von Burgund aus dem Jahre 932*, ἐν *Deutsches Archiv*, 17 (1961), σσ. 507-517.

5. Βλ. ἀνωτ., σ. 171 κ.ε. καὶ 176, σημ. 1.

γων εἰς τὴν Γερμανίαν ἠναγκάσθη νὰ κλείσῃ μετ' αὐτῶν ἐννεαετῇ ταπεινωτικῇ εἰρήνῃ¹, καταβάλλων εἰς αὐτοὺς βαρυτάτον φόρον. Ἐν προκειμένῳ εὐρίσκω λίαν διαφωτιστικὴν τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἱστορικοῦ τῶν Σαξῶνων μοναχοῦ τῆς Κορβεΐας Βιδουκίνδου, καθ' ἣν ὁ Ἑρρίκος Α', ἀπευθυνόμενος τῷ 932 πρὸς τοὺς ὑπηκόους του, εἶπε: «Μέχρι τοῦδε ἀπεγύμνωσα σᾶς, τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας σας καὶ ἐγέμισα τὰ ταμεῖα αὐτῶν (δηλ. τῶν Οὐγγρων): τώρα ἀναγκάζομαι νὰ λεηλατήσω τοὺς ναοὺς καὶ τοὺς λειτουργοὺς των, διότι ἐκτὸς τῶν γυνῶν σωμάτων δὲν μᾶς ἔμειναν πλέον χρήματα»². Ἀντιθέτως τῷ 935 ὁ Ἑρρίκος Α', μετὰ τὴν περιφανῇ νίκην του κατὰ τῶν Οὐγγρων τῷ 933 καὶ τὴν καθυπόταξιν τῶν σλαυϊκῶν φύλων καὶ τῶν Δανῶν, εὐρίσκετο εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον τῆς δυνάμεώς του³. Συνεπῶς ἡδύνατο κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο νὰ ἐξαναγκάσῃ τὸν Ροδόλφον Β' νὰ τῷ παραδώσῃ τὴν *lancea sacra*, ἥτις οὐδεμίαν πλέον πολιτικὴν σημασίαν ἐνεῖχε διὰ τὸν Βουργούνδιον βασιλέα μετὰ τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν συνθήκην του μετὰ τοῦ Οὐγγωνος.

Τὸ σπουδαιότερον πρόβλημα περὶ τὴν *lancea sacra* ἀφορᾷ εἰς τὴν σημασίαν της κατὰ τὴν 10ην ἑκατονταετηρίδα. Ὑπῆρξεν αὕτη σύμβολον πολιτικῆς ἐξουσίας ἢ ἤτο ἀπλῶς ἱερὸν λείψανον, τὸ ὁποῖον ἐνεῖχε μόνον θρησκευτικὴν σημασίαν; Ἡ μέχρι τοῦδε διεξοδικὴ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα ἀναφέρεται κυρίως εἰς τὴν πολιτικὴν σημασίαν, ἣν εἶχε προφανῶς ἡ *lancea sacra* διὰ τοὺς βασιλεῖς Ροδόλφον Β' καὶ Ἑρρίκον Α', ἐνθ' σπανίως γίνεται λόγος περὶ τῆς σημασίας τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος συμβόλου διὰ τὸν συγγραφέα τῆς «Ἀνταποδόσεως» Λιουτπράνδον καὶ τὸν Γερμανὸν βασιλέα καὶ αὐτοκράτορα Ὁθωνα Α'.

Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πρέπει νὰ λεχθῇ ὅτι ἔνεκα τῆς ἐλλείψεως σχετικῶν πληροφοριῶν ἡ ἰδέα περὶ τῆς πολιτικῆς σημασίας τῆς *lancea sacra* διὰ τοὺς Ροδόλφον καὶ Ἑρρίκον εἶναι ὑπόθεσις τῆς συγχρόνου ἐρεύνης, ἡ ὁποία δύναται νὰ στηριχθῇ κυρίως ἐπὶ τῆς γενικωτέρας πολιτικῆς ἀμφοτέρων τῶν βασιλέων καὶ ἐν μέρει μόνον ἐπὶ τῆς σχετικῆς ἀφηγήσεως τῆς «Ἀνταποδόσεως». Ἡ πληροφορία τοῦ Λιουτπράνδου, καθ' ἣν ὁ Βουργούνδιος βασιλεὺς ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Λογγοβάρδον κόμητα Σαμψῶν τὴν προερχομένην ἐκ τοῦ αὐτοκράτορος μεγάλου Κωνσταντίνου *lancea sacra*, σημαί-

1. Πρβλ. Β. Καραγεώργου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 157.

2. Widuk. I, 38, σ. 47: «Vos hucusque, filios filiasque vestras expoliavi et aerarium eorum (sc. Avarum) replevi; nunc templa templorumque ministros ut expoliam cogor, absque nudi corporibus nulla nobis alia remanente pecunia».

3. Βλ. Β. Καραγεώργου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 157 κ.ε. καὶ 188.

νει ὅτι αὕτη ὡς λογοβοαρδικὴ λόγχη ἐξουσίας ἀντεπροσώπευε τὴν ἐπὶ τῆς Παβίας κυριαρχίαν καὶ ὡς λόγχη τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου τὸ δικαίωμα ἐξουσίας ἐφ’ ὅλης τῆς αὐτοκρατορίας, εἰς ἣν βεβαίως ὡς μικρότερον τμήμα ἀνῆκεν ὡσαύτως καὶ ἡ βόρειος Ἰταλία¹. Ἡ σύνδεσις αὕτη τῆς lancea sacra πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου δὲν δύναται νὰ εἶναι αὐθαίρετος καὶ προσωπικὴ ἐρμηνεία τοῦ Λιουτπράνδου, ὡς ἐσφαλμένως ἰσχυρίσθη ὁ H. - W. Klewitz², διότι, ὡς ἐλέχθη καὶ ἀνωτέρω, ὁ ἐπίσκοπος Κρεμώνης, γράφων εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ὁθωνος Α’ καὶ τῆς Ἀδελαΐδος, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκφράσῃ προσωπικὴν γνώμην, ἐὰν αὕτη δὲν ἀνταπεκρίνετο εἰς τὰ πράγματα. Ὁ Λιουτπράνδος παραδίδει παλαιὰν λογοβοαρδικὴν παράδοσιν, ἐν ἣ τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἔπαιξε πρᾶγματι σημαντικὸν ρόλον³. Ὁ A. Hofmeister παρατηρεῖ ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ πανισχύρου αὐτοκράτορος τοῦ 4ου αἰῶνος ἴσχυε περὶ τὸ 900 εἰς τὴν βόρειον Ἰταλίαν «als Inbegriff des Imperiums»⁴. Κατ’ αὐτὴν τὴν ἐποχὴν οἱ βασιλεῖς Λαμβέρτος καὶ Βερεγγάριος Α’, οἵτινες ἔφερον καὶ τὸν τίτλον τοῦ αὐτοκράτορος, παρεβάλλοντο πρὸς τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος Λουδοβίκου Γ’ τοῦ Τυφλοῦ ἔφερε τὸ ὄνομα Κάρολος Κωνσταντίνος⁵.

Ὡς γνωστὸν, τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ὡς ἰδρυτοῦ τῆς χριστιανικῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, ἐγένετο γνωστὸν εἰς τὸν δυτικὸν μεσαιωνικὸν κόσμον κυρίως διὰ τῆς λεγομένης Κωνσταντινείου δωρεᾶς⁶. Ἐπ’ αὐτῆς ἐρειδομένη ἡ παπικὴ αὐλὴ ἐπεκαλεῖτο συχνάκις τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου χριστιανοῦ αὐτοκράτορος πρὸς ἐπίτευξιν τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν στόχων τῆς. Ὁ πάπας Ἀδριανὸς Α’ εἰς ἐπιστολὴν, ἣν ἀπέστειλε τῷ 778 πρὸς τὸν βασιλεῆα τῶν Φράγκων καὶ νέον βασιλεῆα τῶν Λογγοβάρδων Κάρολον τὸν μέγαν, χαρακτηρίζει τοῦτον ὡς «novus christianissimus Dei Constantinus imperator»⁷. Ἐπὶ πάπα Νικολάῳ Α’ γίνεται συχνότερα ἐπικλήσις τοῦ ὀνόματος τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου⁸. Προφανῶς ἡ

1. W. Holtzmann, ἐνθ’ ἀνωτ., σ. 13.

2. Ἐνθ’ ἀνωτ., σ. 44 κ.ε.

3. Πρβλ. κυρίως τὸν μεταγενέστερον θρύλον περὶ τῶν ἡλῶν τοῦ Σταυροῦ τοῦ Κυρίου ἐν σχέσει πρὸς τὸ σιδηροῦν στέμμα τοῦ βασιλέως τῶν Λογγοβάρδων· βλ. K. Haase, Die Königskrönungen in Oberitalien und die eiserne Krone, Straßburg 1901, καὶ πρὸ παντὸς Magda v. Bárány - Oberschall, Die Eiserne Krone der Lombardei und der lombardische Königsschatz, μετὰφρ. ἐκ τοῦ οὐγγρ. ὑπὸ E. Kende, Wien-München 1966, σ. 45 κ.ε.

4. A. Hofmeister, Die heilige Lanze κλπ., σ. 24.

5. Αὐτόθι, σ. 23 κ.ε.

6. Πρβλ. G. Laehr, Die Konstantinische Schenkung in der abendländischen Literatur des Mittelalters bis zur Mitte des 14. Jahrhunderts, ἐν Historische Studien, 166 (1926), σσ. 1-188.

7. Codex Carolinus, σ. 587.

8. Πρβλ. τόσον τὴν ἐπιστολὴν τοῦ πάπα τούτου, τὴν ἀπευθυνθεῖσαν τῷ 865 πρὸς τοὺς ἀρχιεπισκόπους καὶ ἐπισκόπους τῆς Γαλλίας (Nicolai I. papae epistolae, ἀριθμ. 71. σ. 397),

προβολή αυτή του μεγάλου Κωνσταντίνου να συνετέλεσεν εις την σύνδεσιν μετ' αὐτοῦ τῆς ὡς σύμβολον ἐξουσίας ἰσχυροῦσης λογοβοαρδικῆς βασιλικῆς λόγχης. Δι' ὃ αὕτη εἰς χεῖρας τοῦ Ροδόλφου Β' ἐσήμεινε διὰ τὴν βουργουνδικὴν αὐλὴν πολιτικὰς διεκδικήσεις οὐ μόνον ἐπὶ τῆς βορείου Ἰταλίας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς κληρονομίας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, δηλ. ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας. Οἱ W. Ohnsorge¹ καὶ R. Hiestand² παρατηροῦν, ὅτι ὁ Ροδόλφος Β' ἐμφανίζεται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν παράδοσιν τῶν βασιλέων τοῦ *regnum Italicum* καὶ ἐπικαλεῖται συχνότατα εἰς τὰ ἐπίσημα ἐγγραφά του διατάξεις τῶν προκατόχων του αὐτοκρατόρων καὶ βασιλέων.

Τὴν ἰδίαν πολιτικὴν σημασίαν ἔπρεπε νὰ εἶχεν ἡ *lancea sacra* καὶ διὰ τὸν Ἑρρίκον Α', δι' ὃ ὁ Γερμανὸς βασιλεὺς ἐπεδίωξε νὰ τὴν ἀποκτήσῃ διὰ παντὸς μέσου³. Ἡ νεωτέρα ἔρευνα κρίνει ὡς ἀπίθανον τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ Ἑρρίκος Α' δι' ἑν ἔστω καὶ τόσον πολῦτιμον ἱερὸν λείψανον θὰ ἠπέλπει πόλεμον κατὰ τοῦ Ροδόλφου Β' καὶ θὰ προέβαινεν εἰς τόσον σημαντικὴν ἀποζημίωσιν, παραχωρήσας εἰς τὴν Βουργουνδίαν τὸ νοτιοδυτικὸν τμήμα τῆς Σουαβίας, εἰς ὃ ἀνῆκε καὶ ἡ Βασιλεία⁴. Μόνον πολιτικοὶ λόγοι ἐδικαιολογοῦν τὴν ὡς ἄνω ἐνέργειαν τοῦ Γερμανοῦ βασιλέως. Ἡ *lancea* ὡς βασιλικὸν σύμβολον ἐξουσίας ἦτο ἤδη γνωστὴ εἰς τὸν Ἑρρίκον Α'. Πλὴν τῆς προμνησθείσης μαρτυρίας τοῦ Βιδουκίνδου⁵ ὁ Ἑρρίκος Α' εἰκονίζεται ἀπὸ τοῦ 922, ἥτοι πρὸ τῆς ἀποκτίσεως τῆς *lancea sacra*, ἐπὶ σφραγίδος μὲ ἀσπίδα, στέμμα καὶ δόρυ⁶. Ἐπομένως δὲν εἶναι ἀπίθανος ἡ ὑπόθεσις τῶν μεσαιωνολόγων, καθ' ἣν ὁ Σάξων βασιλεὺς εἰσήγαγεν εἰς τὴν αὐλὴν του τὴν ἔχουσαν ταυτοχρόνως καὶ μεγάλην θρησκευτικὴν ἀξίαν λογοβοαρδικὴν βασιλικὴν λόγχην, ἐκτοπίσασαν τὴν παλαιὰν φραγκικὴν βασιλικὴν λόγχην τοῦ 919⁷. Ἕτερον ἐπιχείρημα τῶν συγχρό-

δων καὶ τὴν ἀποσπασματικῶς διασωθεῖσαν ἐπιστολὴν του τῶν ἀρχῶν τοῦ 865 πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Λουδοβίκον Β' τὸν Γερμανικὸν (αὐτόθι, ἀριθμ. 120, σ. 638), τὴν ἐκτενὴ ἀπάντησιν του τῆς 28ης Σεπτεμβρίου 865 πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους Μιχαὴλ Γ' (αὐτόθι, ἀριθμ. 88, σσ. 456, 465, 470, 484 καὶ 486), ὡς καὶ τὴν ἐπιστολὴν του τῆς 13ης Νοεμβρίου 866 πρὸς τοὺς Βουλγάρους (αὐτόθι, ἀριθμ. 99, σ. 580 κ.ε.).

1. Ἐνθ' ἀνωτ., σ. 49.

2. Ἐνθ' ἀνωτ., σ. 141.

3. Βλ. ἀνωτ., σ. 177.

4. Βλ. W. Holtzmann, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 12. A. Brackmann, *Die politische Bedeutung κλπ.*, σ. 224 κ.ε. L. Böhm, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 111. O. P. E. Schramm, *Die "Heilige Lanze"* κλπ., σ. 535, χαρακτηρίζει τὰ ἀνταλλάγματα τοῦ Ἑρρίκου Α' πρὸς τὸν Ροδόλφον Β' ὡς «geradezu exorbitant».

5. Βλ. ἀνωτ., σ. 169 κ.ε.

6. Πρβλ. W. Holtzmann, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 60 κ.ε.

7. Βλ. H. Meyer, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 482. O. Höfler, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 18. H. Naumann, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 207. W. Holtzmann, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 60. H. Fillitz, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 15. M. Uhlirz, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 200.

νων ἐπιστημόνων ὑπὲρ τῆς πολιτικῆς σημασίας, ἣν εἶχεν ἡ lancea sacra διὰ τὸν Ἑρρίκον Α', εἶναι ἡ ἰταλικὴ καὶ αὐτοκρατορικὴ πολιτικὴ τοῦ Γερμανοῦ βασιλέως¹. Τὸ βλέμμα τοῦ ἐστράφη πρὸς τὴν Ἱταλίαν καὶ τὴν Ρώμην μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῶν δουκῶν τῆς Σουαβίας καὶ Βαυαρίας νὰ ἀσκήσουν ἰδίαν ἰταλικὴν πολιτικὴν καὶ νὰ καταλάβουν τὸν θρόνον τῆς Παβίας². Πλὴν τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων, δι' ὧν ὁ Ἑρρίκος ἐπικαλεῖται τὰ αὐτοκρατορικὰ δικαιώματα τῶν προκατόχων τοῦ Φράγκων βασιλέων³, ὑπάρχει ἡ σαφὴς καὶ ἀξιόπιστος⁴ μαρτυρία τοῦ Βιδουκίνδου, καθ' ἣν ὁ Σάξων βασιλεὺς, ἀφοῦ ὑπέταξεν ὅλους τοὺς γειτονικοὺς λαούς, ἀπεφάσισε νὰ πορευθῇ εἰς τὴν Ρώμην⁵. Ἐν τῷ πλαισίῳ τοιούτων πολιτικῶν σχεδίων ἡ ἀπόκτησις τῷ 935 τῆς ἐχούσης πολιτικὴν σημασίαν «ιεράς λόγχης» ἤνοιξε τὸν δρόμον διὰ τὴν ἰταλικὴν πολιτικὴν τοῦ Γερμανοῦ βασιλέως, τὸ ἀποκορύφωμα τῆς ὁποίας θὰ ἦτο ἡ ἀπόκτησις τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀξιώματος. Ἡ ἀσθένεια τοῦ Ἑρρίκου Α' καὶ ὁ συνεπείᾳ αὐτῆς ἐπισυμβὰς θάνατός του τῷ 936 ἐματαίωσαν τὰ σχέδιά του.

Τὰ ὡς ἄνω πολιτικὰ γεγονότα δεικνύουν, κατὰ τὴν γνώμην μου, ὅτι ἡ ὑπόθεσις τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης, καθ' ἣν ἡ lancea sacra ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν Ροδόλφου Β' καὶ Ἑρρίκου Α' ὡς σύμβολον πολιτικῆς ἐξουσίας, δὲν εἶναι ἀβάσιμος. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀποκλείει, νομίζω, καὶ τὴν ἐκδοχὴν, καθ' ἣν ἡ lancea sacra ἴσχυε ταυτοχρόνως καὶ ὡς ἱερὸν λείψανον οὐ μόνον διὰ τοὺς προμνησθέντας βασιλεῖς, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς Λογγοβάρδους.

Ἐλέχθη ἀνωτέρω, ὅτι ἡ νεωτέρα βιβλιογραφία δὲν ἐξετάζει λεπτομερῶς τὸ θέμα τῆς σημασίας, ἣν εἶχεν ἡ lancea sacra διὰ τὸν Ὁθωνα Α', υἱὸν καὶ διάδοχον τοῦ Ἑρρίκου Α'. Κυρίως ὁ W. Holtzmann διευτύωσε τὴν ἀποψιν, μετὰ τινος δισταγμοῦ βεβαίως, ὅτι ὁ Λιουτπράνδος, γράφων εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν ὁ Ὁθων ἐπεδίωκεν ἀναφανδὸν τὸ δυτικὸν αὐτο-

1. Πρβλ. R. Holtzmann, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 104. P. E. Schramm, Die «Heilige Lanze» κλπ., σ. 537. Κατὰ τὴν Mathilde Uhlirz, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 203, ἡ lancea sacra ὡς σύμβολον ἐξουσίας ἦτο πολὺτιμος εἰς τὸν Ἑρρίκον Α' οὐ μόνον διὰ τὰ σχέδιά του εἰς τὴν Ἱταλίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς θέσεώς του κατὰ τὸν ἀγῶνα του ἐναντίον τῶν Καρολιδῶν τοῦ δυτικοῦ Φραγκικοῦ κράτους διὰ τὸ θέμα τῆς Λοθαρριγίας.

2. Βλ. A. Brackmann, Die politische Bedeutung κλπ., σ. 225. H. Fillitz, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 14. R. Hiestand, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 174 κ.ε.

3. Βλ. G. Waitz, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 169.

4. Περὶ τῆς ἀξιοπιστίας καὶ τοῦ ἀληθοῦς νοήματος τῆς θέσεως αὐτῆς τοῦ Γερμανοῦ ἱστοριογράφου βλ. G. Waitz, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 167. A. Brackmann, Die politische Bedeutung κλπ., σ. 225. W. Ohnsorge, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 47 καὶ 49. P. E. Schramm, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 537.

5. Widuk. I, 40, σ. 59: «Perdomitis itaque cunctis circumquaque gentibus, postremo Romam proficisci statuit, sed infirmitate correptus iter intermisit».

κρατορικών ἀξίωμα, ἠθέλησε νὰ ὑποδηλώσῃ τὴν σχέσιν τοῦ ὑπὸ τὴν κατοχὴν τοῦ κυρίου του εὐρισκομένου συμβόλου ἐξουσίας μὲ τὸν πρῶτον χριστιανὸν αὐτοκράτορα. Τοῦτο θὰ ἐφαίνετο ἀρεστόν εἰς τὸν Ὅθωνα Α', ὅστις δὲν θὰ ἠρεῦνα περαιτέρω τὴν ὀρθότητα τῆς ὑπὸ τινος συγγραφέως δημοσιευομένης παραδόσεως. Κατὰ τὸν ὡς ἄνω μελετητὴν, ἡ ὑπὸ τοῦ Λιουτπράνδου σύνδεσις τῆς lancea sacra μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ μᾶλλον εἰς τὸ περιβάλλον τῆς αὐλῆς τοῦ Ὅθωνος καὶ τῆς Ἀδελαΐδος, τὸ ὁποῖον ἐπεδίωκε τὴν ἀνανέωσιν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀξιώματος¹.

Δὲν συμφωνῶ μὲ τὴν ὡς ἄνω θέσιν. Ἐπίσης ὁ Μ. Lintzel εὕρισκε πολλὴ ἀπίθανον τὴν ὡς ἄνω ἐκδοχὴν², ἀλλ' ἄνευ τινὸς αἰτιολογίας. Κατ' ἐμὲ, οἱ λόγοι, καθ' οὓς ἡ lancea sacra ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ὅθωνος Α' ὄχι ὡς πολιτικὸν σύμβολον, ἀλλ' ὡς θρησκευτικόν, εἶναι οἱ ἀκόλουθοι: α') Ὁ Γερμανὸς βασιλεὺς εἰκονίζεται μετὰ τὴν στέψιν του ὡς αὐτοκράτορος ἐν Ρώμῃ τῇ 962 ὄχι μὲ λόγῃ, ἀλλὰ μὲ σκηπτρον³. β') Ὁ Ὅθων Α' διὰ τοῦ γάμου του μετὰ τῆς χήρας τοῦ βασιλέως τῆς βορείου Ἰταλίας Λοθαρίου Ἀδελαΐδος, ἣτις ἦτο νόμιμος κληρονόμος τοῦ «regnum Langobardiae»⁴, ἀπέκτησε τὸ νόμιμον δικαίωμα ἐπὶ τοῦ στέμματος τῆς Παβίας. Φαίνεται ὅτι ἡ lancea sacra οὐδεμίαν πλέον κοσμικὴν σημασίαν εἶχε διὰ τὴν ἰταλικὴν πολιτικὴν τοῦ Ὅθωνος, ὡς εἶχεν αὕτη παλαιότερον διὰ τὴν κυριαρχίαν ἐπὶ τοῦ regnum Italicum τῶν Ροδόλφου Β' καὶ Ἑρρίκου Α'. Οὐδεμία πηγὴ ἀφηγεῖται περὶ ἐκλογῆς καὶ στέψεως τοῦ Ὅθωνος Α' ἐν Παβίᾳ τῇ 951, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ lancea sacra θὰ ἠδύνατο νὰ παιξῇ πολιτικὸν ρόλον. Ἐπὶ πλέον ὁ Ὅθων Α' ἐθεώρει ἑαυτὸν ὡς νόμιμον διάδοχον τοῦ Καρόλου τοῦ μεγάλου καὶ ἐπομένως ὡς νόμιμον βασιλεῖα τῶν Λογγοβάρδων ἄνευ ἐκλογῆς καὶ στέψεως⁵. γ') Ἡ lancea sacra ἴσχυσεν ὡς σύμβολον πολιτικῆς ἐξουσίας μετὰ τὸν Ὅθωνα Α' καὶ δι' ὄχι ὡς λόγῃ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἀλλ' ὡς λόγῃ τοῦ ἁγίου Μαυρικίου⁶. Ἐὰν αὕτη εἶχε διὰ

1. W. Holtzmann, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 16 κ.ε. Τὴν ἄποψιν ταύτην υἱοθέτησε βραδύτερον καὶ ὁ J. Deér, Byzanz und die Herrschaftszeichen des Abendlandes, ἐν Byzantinische Zeitschrift, 50 (1957), σ. 429.

2. M. Lintzel, Zur Erwerbung κλπ., ἐν HZ., 171 (1951), σ. 305, καὶ ἐν τοῦ αὐτοῦ, Ausgewählte Schriften, τ. Β', Βερολίν 1961, σ. 87.

3. Πρβλ. P. E. Schramm, Die deutschen Kaiser κλπ., εἰκ. 61. M. Uhlirz, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 199.

4. Annales Quedlinburgenses, ἐτ. 951, σ. 58: «cuius etiam consilio regnum Langobardiae, quod illi (sc. Adelheidae) haereditario iure cesserat, cum Beringero tyranno ditioni suae subiugatur». Πρβλ. ὡσαύτως Hrotsuithae, Carmen de gestis Oddonis I. imperatoris, σ. 328, στίχ. 469-73.

5. Βλ. R. Köpke - E. Dümmler, Kaiser Otto der Große, Leipzig 1876 (ἀντ. Darmstadt 1962), σ. 197. G. Waitz, Deutsche Verfassungsgeschichte, τ. ΣΤ', Βερολίν 1896², σ. 219 κ.ε.

6. Πρβλ. A. Brackmann, Die politische Bedeutung κλπ., σ. 240. P. E. Schramm, Die

τὸν Ὁθῶνα Α' πολιτικὴν σημασίαν ἔνεκα τῆς προελεύσεώς της ἐκ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, εἶναι δύσκολον νὰ κατανοήσῃ τις, πῶς ἐν τοσοῦτον ἰσχυρὸν ἰδεολογικὸν ὄπλον διὰ τὴν αὐτοκρατορικὴν πολιτικὴν τῶν Ὁθῶνων εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἐναντίον τοῦ Βυζαντίου μετεβλήθη εἰς λόγ-
χην ἐνὸς ἁγίου¹, μηδεμίαν ἔχοντος σχέσιν πρὸς τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀξίωμα. Εἰς ἐπὶρρωσιν τῶν ὧσων ὑπεστήριξα ἀνωτέρω ἐπικαλοῦμαι τὴν κατ' ἐ-
μὲ ὀρθὴν γνώμην τοῦ Α. Brackmann, καθ' ἣν «als sie (δὴλ. ἡ lancea) an-
fing, auf deutschem Boden eine Rolle zu spielen, war sie bereits von römisch-
-kirchlichen Vorstellungen erfaßt und hatte die Eigenschaft einer Reliquie
angenommen»².

Τέλος ἡ ἔρευνα περὶ τὴν σημασίαν, ἣν εἶχεν ἡ lancea sacra καὶ διὰ
τὸν συγγραφέα τῆς «Ἀνταποδόσεως», ἀποκτᾷ μεγάλην βαρύτητα διὰ τὴν
θέσιν τοῦ Γερμανοῦ μονάρχου ἐναντι τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος συμβόλου, διό-
τι, ὡς γνωστόν, ὁ Λιουτπράνδος ἐξέφρασεν ἐν πολλοῖς εἰς τὸ ἔργον του
τὴν πολιτικὴν θεωρίαν τῆς αὐλῆς τοῦ Ὁθωνος³. Ὁ ἐπίσκοπος Κρεμώνης
ὄχι μόνον δὲν θεωρεῖ τὴν lancea sacra ὡς κοσμικὸν σύμβολον ἐξουσίας,
μεθ' οὗ ἦτο στενότερα συνδεδεμένον τὸ δικαίωμα κυριαρχίας ἐπὶ τοῦ Ἰ-
ταλικοῦ κράτους, ἀλλ' ἐξαίρει ἰδιαιτέρως τὸν θρησκευτικὸν χαρακτήρα
τῆς. Εἰδικώτερον: α') Ὁ Λιουτπράνδος ἀναφέρει ὅτι ἡ lancea ὤφειλε τὴν
ιερότητα (sacra) εἰς τὸ ὅτι «quae media in spina...ex clavis manibus pedi-
busque domini et redemptoris nostri Iesu Christi adfixis cruces habet»⁴. Ταῦ-
τα στηρίζονται εἰς τὴν εὐσεβῆ παράδοσιν τοῦ 4ου αἰῶνος, καθ' ἣν ἡ μή-
τηρ τοῦ πρώτου χριστιανοῦ αυτοκράτορος ἁγία Ἐλένη ἀνεύρεν ἐν Ἱερου-
σαλὴμ τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου μετὰ τῶν τεσσάρων ἡλῶν, οὓς ὁ μέγας Κων-
σταντῖνος προσέθηκεν εἰς τὸ κράνος του καὶ τὸν χαλινὸν τοῦ ἀλόγου του.
Ἡ ἐν λόγῳ παράδοσις οὐδὲν ἀναφέρει περὶ τῆς «ιεραῆς λόγχης»⁵. Ἡ πα-
ράδοσις αὕτη ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ θαυμαστὸν ὄραμα, τὸ ὅποιον κατὰ
τοὺς Λακτάντιον καὶ Εὐσέβιον εἶδεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ὀλίγον πρὸ
τῆς κατὰ τοῦ Μαξεντίου μάχης παρὰ τὴν Μιλβίαν γέφυραν⁶, διεδόθη εὐ-
ρέως εἰς τὴν Δύσιν, ὡς δεικνύουν τὰ ἀκόλουθα δύο παραδείγματα:
Ιον) Ἐκ τοῦ ἔτους 772 κατέχομεν ἐπιστολὴν Κλήμεντος «peregrinus» πρὸς
τὸν δοῦκα τῶν Βαυαρῶν Τασσίλωνα, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἀποστολεὺς εὐχε-

«Heilige Lanze» κλπ., σ. 501 κ.ε. H. Büttner, Heinrichs I. Südwest- und Westpolitik, Konstanz-Stuttgart 1964, σ. 53 κ.ε. M. Uhlig, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 200.

1. Βλ. Α. Brackmann, Die politische Bedeutung κλπ., σ. 226 κ.ε.

2. Αὐτόθι, σ. 241.

3. Πρβλ. Β. Καραγώργου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 287.

4. Liudpr. Antap. IV, 25, σ. 118.

5. Βλ. Ρ. Ε. Schramm, Herrschaftszeichen κλπ., τ. Α', σ. 311 κ.ε., καὶ τ. Β', σ. 510.

6. Σχετικῶς βλ. Αἰκ. Χριστοφιλοπούλου, Βυζαντινὴ Ἱστορία, τ. Α' 324-610, Ἀθῆναι 1975, σ. 131 κ.ε.

ται εἰς αὐτὸν καὶ τὸν λαόν του νίκην κατὰ τῶν ἐχθρῶν «sicut dedit regi Constantino filio Helenae, cui Dominus ostendit signum crucis in coelo nocte ante pugnam et audivit vocem dicentem sibi: «Constantine, in hoc signo vinces»¹. 2ον) Ὁ Ὑάγγλος μοναχὸς Γουλιέλμος τοῦ Malmesbury, γράψας κατὰ τὸ πρῶτον τέταρτον τοῦ 12ου αἰῶνος ἀγγλικὴν ἱστορίαν, παραδίδει ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Οὐγὼν, ἐπιθυμῶν νὰ νυμφευθῇ τὴν ἀδελφὴν τοῦ βασιλέως τῆς Ὑάγγλιας Αἰθελσταν (924-940), ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πλοῦσια δῶρα. Μεταξὺ τούτων ἦσαν τὸ ξίφος τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, τὸ ὁποῖον ἔφερεν ἐπὶ τῆς λαβῆς του ἓνα ἐκ τῶν τεσσάρων ἤλων τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ lancea, ἡ ὁποία ἦτο τὸ ἱερὸν ὄπλον τοῦ Καρόλου τοῦ μεγάλου ἐναντίον τῶν Ὑάβρων τῆς Ὑσπανίας². β') Ἐκ τῆς ἀφηγήσεως τῆς «Ἑνταποδόσεως», καθ' ἣν «Heinricus rex, ut erat Dei timens totiusque religionis amator, audito Rodulfum tam inaeestimabile donum habere caeleste...temptavit, si...id posset adquirere sibi adversus visibiles et invisibiles hostes arma invictissima triumphumque perpetuum praeparare...Deus autem...pium...regem (sc. Heinricum), indiciiis quibusdam hoc etiam in tempore prodidit, dum contra se insurgentes hoc victorifero praeunte signo semper hostes teruit atque fugavit»³, προκύπτει σαφέστατα ὅτι κατὰ τὸν Λιουτπράνδον μόνον θρησκευτικοὶ λόγοι ὤθησαν τὸν βασιλεῖα Ὑερρίκον Α' νὰ ἀποκτήσῃ τὴν lancea sacra. Ὁ Σάξων ἡγεμὼν ἐπίστευεν εἰς τὴν θαυματουργικὴν τροπαιοφόρον δύναμιν τῆς lancea λόγῳ τῶν ἐπ' αὐτῆς λειψάνων τοῦ τιμίου Σταυροῦ. γ') Κατὰ τὸν ἐπίσκοπον Κρεμώνης καὶ ὁ υἱὸς Ὁθων Α' ἐθεώρει τὴν lancea sacra ὡς σύμβολον τῆς θείας χάριτος, ὡς ἐχέγγυνον τῆς νίκης κατὰ τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν τοῦ βασιλείως καὶ τοῦ κράτους. Ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσα νίκη τοῦ Ὁθωνος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του⁴ ὠφείλετο κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον εἰς τὴν θεϊαν βοήθειαν, ἣν ἐπεκαλέσθη ὁ Γερμανὸς βασιλεὺς, προσπεσὼν μετὰ τῶν στρατιωτῶν του πρὸ τῆς «ἱερᾶς λόγχης»⁵. Εἰς τὴν συνέχειαν τῆς ἀφηγήσεώς του ὁ Λι-

1. MG. Epistolae Karolini aevi II, τ. Δ', Berolini 1895, σ. 497.

2. Willelmi Malmesburiensis, Ex gestis regum Anglorum, σ. 460: «...ensem Constantini magni, in quo litteris aureis nomen antiqui possessoris legebatur, in capulo quoque super crassas auri laminas clavum ferreum affixum cerneret, unum ex quatuor quos Judaica factio dominici corporis aptarat supplicio, lanceam Caroli Magni, quam imperator invictissimus contra Saracenos exercitum ducebat, si quando in hostem vibrabat, nunquam nisi victor abibat...» Πρβλ. A. Hofmeister, Die heilige Lanze κλπ., σ. 52 καὶ 67 κ.ἑ. H. Naumann, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 205 κ.ἑ. P. E. Schramm, Die «Heilige Lanze» κλπ., σ. 522 κ.ἑ. M. Uhlig, ἔνθ' ἄνωτ., σσ. 203-205, καὶ πρὸ πάντων L. Hibbard Loomis, The Holy Relics of Charlemagne and King Athelstan: the Lance of Longinus and St. Mauritius, ἐν Speculum, 25 (1950), σσ. 437-456.

3. Liudpr. Antap. IV, 25, σ. 118 κ.ἑ.

4. Βλ. ἄνωτ., σ. 173.

5. Liudpr. Antap. IV, 24, σ. 117 κ.ἑ.: «Rex denique...quoniam fluvio intercedente cor-

ουτπράνδος ἀναφέρει, ὅτι «*qui (sc. Otto) quanta donum inaestimabile veneratione coluerit, victoria non solum indicat praesens, verum divinatorum, ut prompturi sumus, admiranda largitio munerum*»¹. Νομίζω ὅτι διὰ τῶν λόγων τούτων ὁ συγγραφεὺς τῆς «Ἀνταποδόσεως» ὑπαινίσσεται τὴν μεγάλην νίκην τοῦ Ὁθωνοῦ Α' κατὰ τῶν ἀπίστων Οὐγγρων εἰς τὸ πεδῖον τοῦ Λέχ τῷ 955. Ὁ Λιουτπράνδος παρὰ τὴν ὑπόσχεσίν του ὅτι θὰ ὠμίλει ἐκτενέστερον εἰς τὴν συνέχειαν τῆς ἀφηγήσεώς του περὶ τῆς μεγάλης ταύτης μάχης², οὐδὲν ἀναφέρει πλέον περὶ αὐτῆς. Ἡ *lancea sacra* διεδραμάτισε καὶ κατὰ τὴν μάχην αὐτὴν πρωτεύοντα ρόλον. Τὴν πληροφορίαν ὀφείλομεν εἰς τὸν Γερμανὸν ἱστοριογράφον Βιδουκίνδον, καθ' ὃν «*et his dictis arrecto clipeo ac sacra lancea ipse (sc. Otto) primus equum in hostes vertit, fortissimi militis ac optimi imperatoris officium gerens*»³. δ') Ὁ ἐπίσκοπος Κρεμώνης ἐγνώριζε καλῶς τὴν Ψευδοκωνσταντίνειον δωρεάν. Αἱ ἰδέαι τῆς ἀπετέλεσαν τὴν βάσιν, ἐφ' ἧς ἐστήριξε τὴν περὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀξιώματος πολιτικὴν θεωρίαν του⁴. Κατὰ τὴν πλαστὴν Κωνσταντίνειον δωρεάν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος παρέδωκεν εἰς τὸν πᾶπαν Σίλβεστρον καὶ τοὺς διαδόχους του τὰ «*imperialia sceptrum simulque et contra atque signa, banda etiam et diversa ornamenta imperialia*...»⁵ Μολονότι ἐν τῷ ὥς ἂν ὡς κειμένῳ γίνεται λόγος περὶ τῆς *lancea* (= *contum*) ὥς συμβόλου αὐτοκρατορικῆς ἐξουσίας, ὁ Λιουτπράνδος ἐπικαλεῖται ἀορίστως τὰ «*multa donagria*» καὶ «*privilegia*»⁶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου πρὸς τὴν ρωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τὰ ἐξάρη τὴν σημασίαν τῆς ἐν Ρώμῃ στέψεως τοῦ Ὁθωνοῦ Α' ὥς αὐτοκράτορος. Ἐὰν ἡ *lancea sacra* ἐθεωρεῖτο κατὰ τὴν ἐν λόγῳ ἐποχὴν ὥς σύμβολον πολιτικῆς ἐξουσίας, ὁ Λιουτπράνδος, ὅστις μετῆρχετο πᾶν μέσον πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων τοῦ Ὁθωνοῦ Α', θὰ ἐχρησιμοποιοίει ὅπωςδὴποτε καὶ τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο κατὰ τὸν ἰδεολογικὸν ἀγῶνα του ἐναντίον τῶν Βυζαντινῶν.

porali praesentia subvenire suis non poterat, recordatus populi Domini, qui repugnantes sibi Amalechitas orationibus Moysi servi Dei devicerat, protinus de equo descendit seseque cum omni populo lacrimas fundens ante victoriferos clavos manibus domini et salvatoris nostri Jesu Christi adfixos suaeque lanceae inpositos in orationem dedit; quantumque iusti viri... tunc valeret oratio, res manifesta probavit. Eo namque orante... hostes sunt omnes in fugam conversi...» Πρβλ. Β. Καραγεώργου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 245 κ.ε.

1. Liudpr. Antap. IV, 25, σ. 119.

2. Πρβλ. ὡσαύτως Β. Καραγεώργου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 159.

3. Widuk. III, 46, σ. 127. Πρβλ. ἐπίσης τὴν μεταγενεστέραν σχετικὴν μαρτυρίαν τοῦ Thietmari, Chronicon, II, 10, σ. 48 κ.ε.: «...sumpsit rex clipeum lancea cum sancta...»

4. Βλ. Β. Καραγεώργου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 293.

5. Constitutum Constantini, στίχ. 225-6.

6. Liudpr. Rel., II, σ. 184.